

laboral, i, atès el tipus de contractacions, la qualificació exigida és baixa.

L'autor també fa referència a l'estructura hotelera de la localitat. La major part dels establiments no són gaire grans (només un hotel supera les 1.000 places, i 11 superen les 500), encara que superiors als competidors més propers, que també busquen el turista de masses, de sol i platja. En canvi, l'estudi adverteix que Lloret no és un referent pel que fa a places de càmping: representa només el 3,13% del total de places de la Costa Brava. Tot i les obres de remodelació dels darrers anys, Arbó assenyalava que l'estructura hotelera és «vella».

L'anàlisi posa de manifest que el turisme ha deixat de ser un producte amb una demanda en constant creixement. El procés de globalització de la competència exigeix de les empreses turístiques estratègies adreçades a la recerca d'una especialització. Arbó sosté que la important tradició en l'activitat i la promoció turística, que ha d'ajudar en aquesta època de canvis, i l'experiència dels empresaris de Lloret han de fer possible la recerca d'un producte diferenciat per atreure la demanda en un entorn de forta competència. L'autor afirma que les empreses turístiques han d'estar capacitades per influir en les estructures de producció (deixant de competir en preu i fent-ho en innovació i diferenciació del producte) i en les estructures tecnològiques (transformant la intermediació de la demanda des de segments controlats per les grans majoristes de viatges en noves formes on prevalgui el contacte

personalitzat entre l'empresa i el turista potencial). Qualsevol iniciativa, segons Arbó, ha d'anar encaminada a aconseguir un doble objectiu: millorar la qualitat de les prestacions dels serveis turístics i garantir la protecció del medi ambient.

Josep Maria Baixauli

Excavacions arqueològiques a la muntanya de Sant Julià de Ramis

BURCH, Josep; NOLLA, Josep M.; PALAHÍ, Lluís; SAGREKA, Jordi; SUREDA, Marc; VIVÓ, David.

El sector de l'antiga església parroquial. Primera monografia actual sobre l'ocupació de la muntanya.

Ajuntament de Sant Julià de Ramis. Girona, 2000. 161 pàgines.

Aquesta obra té per objectiu explicar l'evolució historicocultural del sector central de la muntanya de Sant Julià de Ramis, zona on es troba l'església parroquial, punt estratègic i mirador natural escollit com a hàbitat humà ja des de la més remota prehistòria.

El llibre consta de sis capítols, els dos primers dels quals estan dedicats a explicar la situació i característiques del lloc, amb un èmfasi especial en la història del descobriment de l'*oppidum* indigeta per part dels arqueòlegs Francesc Riuró i Carles de Palol. També s'hi repassa tot el seguit d'intervencions fetes al puig fins a l'any 1996, entre les quals es ressalten els treballs del Dr. Miquel Oliva.

El capítol tres és el més interessant: forma el cos de l'obra, informa de les campanyes recents i estudia amb profunditat els precedents de l'hàbitat, l'estructura de les cases, el seu urbanisme, la cronologia i els materials exhumats en les campanyes que s'hi han portat a terme, alhora que destaca l'empremta que la romanització va deixar al lloc i descriu molt bé el temple baixrepublicà trobat i les causes d'abandonament de l'*oppidum*.

Acabada la descripció dels resultats de les excavacions, el quart capítol s'ocupa de les conclusions i presenta una proposta d'esbós històric molt amena i intel·ligible per a tots els públics, establint paral·lelismes amb d'altres jaciments contemporanis del Gironès, l'Empordà —comarques delimitades per l'esmentada muntanya— o la Selva.

El dos últims capítols són un apèndix i recull de dades epigràfiques i una àmplia bibliografia.

El llibre té el mèrit d'èsser un treball d'equip coordinat a la perfecció i aporta un coneixement valuós d'aquesta terra de pas regada pel Ter tan propera a Girona i que ha tingut una llarga i constant ocupació que es

remunta a la prehistòria i arriba als nostres dies. Cal recordar que no és únicament el sector de l'església el que ha donat restes interessants, sinó tota la muntanya, com queda palès en els gràfics i fotografies que hi ha en el llibre.

M. Carme Domènech

Molt més enllà que el suro

JUANOLA I BOERA, Albert.
Història i històries de la indústria del suro.
Editorial Rounch.
Barcelona, 2001. 335 pàgines.

Va ser W. H. Auden qui va escriure que els desitjos del cor són tan recargolats com un llevataps. En general, vistos de lluny i, per tant, quan aquella o aquell que els està observant no és la persona afectada, semblen senzills i fàcils d'explicar; de prop, molt sovint són una altra cosa. Però tot i que Auden es referia a desitjos i sentiments perquè és d'això del que acaben parlant-nos en general els poetes, a mi em sembla que no m'equivoquo gaire si escric que el mateix es pot dir de qualsevol activitat relacionada amb la nostra espècie. Després hi ha, naturalment, qui fa llibres o estudis que sintetitzen, divulguen i, si se'm permet, banalitzen qualsevol d'aquestes activitats, però també passa que, quan qui els escriu vol aprofundir-hi perquè coneix molt bé la qüestió, sap que allò de què vol parlar és sempre una activitat complexa.

- ESPONELLÀ, Núria. *Quadem d'Empúries*. Gaüses: Llibres del Segle, 2000, 75 p.
- ESTEBA, Miquel. *Calella, de la pesca al turisme*. (Palafrugell): Ajuntament de Palafrugell, 2001, 215 p.
- FERMONAL, Miquel Àngel; CABANA, Òscar. *Olòtia. Vuit segles de poesia a la Garrotxa*. Olot: Fundació Pere Simon, 2000, 325 p.
- FONT, Jordi. *¡Arriba el campo! Primer franquisme i actituds polítiques en l'àmbit rural nord-català*. Girona: Diputació de Girona, 2001, 410 p.
- GARRIDO, Carlos. *El caminante de Empúries*. Barcelona: Península, 2000, 237 p.
- GENÍS, Salvador. *En defensa de l'ensenyament en català*. Barcelona: Fundació Pere Corominas, 2000, 557 p.
- GUARDIOLA, Rosa; MASSACHS, Maria Lluïsa (coord.). *Tinc vuitanta anys 1920-2000*. Santa Coloma de Farners: Escola Sant Salvador d'Horta, 2000, 135 p.
- JORNADES ANTONI VARES. *Imatge i recerca*. Girona: Ajuntament de Girona, 2000, 301 p.
- LOZANO, Carlos; THURBOW, Clifford. *Sexe, surrealisme, Dalí i jo*. Barcelona: La Magrana, 2001, 302 p.
- MALLORQUÍ, Elvis (coord.). *Riudellots de la Selva*. Girona: Diputació de Girona, 2000, 96 p.
- MARQUÉS, Salomó. *Martí Rouret. Maestro, republicano y catalán*. (s.l.): El Colegio De Jalisco, 2001, 126 p.
- MARQUÉS, Josep Maria. *Per les esglésies*. Girona: Diputació de Girona, 2000, 96 p.
- MARTÍ, Marc. *Morell. Cartells*. Barcelona: Marc Martí, 2001, 215 p.
- NADAL, Marta. *De foc i de seda*. Barcelona: Fundació Mercè Rodoreda/ Institut d'Estudis Catalans/Edicions 62, 2001, 230 p.

A *Història i històries de la indústria del suro*, Albert Juanola, que ha treballat durant anys en el món del suro i que ha estat secretari de l'Associació d'Empresaris Surers de Catalunya, de la Federació Espanyola i de la Confederació Europea del Suro, no es proposa fer una síntesi reduccionista, sinó obrir tot de camins. D'aquí el títol del llibre que ha escrit, i d'aquí també l'enorme varietat d'aspectes que podem trobar-hi: des de les llegendes a la història del suro, passant pels tapers, per la seva cultura, pels seus casals o pels seus casinos, i continuant per les característiques, per les referències populars o clàssiques i per la distribució de les alzines sureres. Difícilment trobaríem algun aspecte relacionat amb aquest món tan —a vegades— desconegut com nostre que Albert Juanola no hagi tractat. N'ha tractat tants que molt improbablement hi haurà cap lector que no se'n sorprengui o que no s'hi interessi en més d'un moment. Juanola explica molt a fons els treballs de lleva i de preparació del suro; quasi desborda el lector corrent quan parla de les seves propietats o de la llana de suro, però s'hi reconcilia —i s'hi reconcilia molt bé— quan tracta del transport tradicional d'aquesta matèria, dels taps i de les associacions dels tapers, de les aplicacions artístiques del suro i, fins i tot, d'aspectes que d'entrada poden semblar tan poc atractius com els aglomerats o la mecanització i els canvis que hi ha hagut en aquesta indústria. Al final, fa un esbós de la història de les principals empreses i empresaris del sector i de les institucions sureres, situa aquesta indústria catalana en el context mundial i acaba amb una sinopsi

històrica i una relació de les seves fàbriques, dels seus comerciants i dels seus exportadors tan completa que per si sola ja justifica aquesta obra. Juanola escriu amb el cap, però no oblida el cor, de manera que acaba presentant-nos un llibre on es fa evident que el suro és la seva passió i on —com passava amb el Suro Gros del Mas Cama de Romanyà, que, segons Gaziell, tenia una forma allucinant, com un pop enorme que sorgia de la terra— no s'amaga, sinó que s'ensenya la complexitat de les coses.

Xavier Cortadellas

Nous textos poètics occitanocatalans

PUJOL CANELLES, Miquel. *Poesia occitanocatalana de Castelló d'Empúries*. Institut d'Estudis Empordanesos. Figueres, 2001. 404 pàgines.

Deixant de banda les acurades edicions i reedicions que, amb criteris filològics exigents, es publiquen arreu del món de les obres de diversos trobadors, és molt difícil de presentar novetats en aquest àmbit, com la que avui és objecte d'aquesta breu nota. Es tracta d'un material verge, inèdit, que demostra com la recerca en el camp de la filologia és, encara, un camp molt fèrtil. Entenem per literatura trobadoresca l'escripta en llengua provençal des del seu origen fins a l'arribada de l'Escola de Tolosa (segles XII i XIII), en un marc d'actuació que abraçava els territoris de Catalunya, Provença, Lenguadoc, Gascunya, Alvèmia, Lle-

mosí i el nord d'Itàlia. L'edició i acurat estudi de 29 textos trobadorescos de final del segle XIII i del primer terç del XIV, procedents de Castelló d'Empúries i copiats en diversos protocols notariais d'aquesta vila, omple de satisfacció a tots aquells que s'interessen pel món de la romanística. Aquests textos versificats, escrits en una llengua poètica, una *koine* que tots entenen, il·lumina un període fosc de la nostra literatura, abans de la influència marcada per l'escola poètica de Tolosa. Fins ara, de textos que s'apartessin de la normativa tolosana només coneixíem l'anomenat *Cançonet de Ripoll*, editat per Lola Badia, sobre el qual Miquel Pujol assenyala algunes similituds amb l'obra circumstancial d'aquests notaris castellanins i els seus ajudants. Ultra la importància del valor literari dels textos per si mateixos, els poemes també interessen des del punt de vista lingüístic. Aquells lletraferits de Castelló, que escriuien per entretenir uns moments de lleure, manejaven un occità artificiosament amb molts catalanismes. Cal dir que alguns poemes són més occitanitzats que altres. Aquesta producció autòctona de poesia escrita en occità, a final del segle XIII i principi del XIV, al